

Skárfvággi/ Skardalen i Gáivuona suohkan/Kåfjord kommune

Kartlegging av naturtyper i kulturlandskapet

Gunn-Anne Sommersel

**Skárfvággi / Skardalen i
Gáivuona suohkan/Kåfjord kommune
Kartlegging av naturtyper i kulturlandskapet**

Ecofact rapport: 158

www.ecofact.no

Referanse til rapporten: Sommersel, G.-A.. 2012: Skárfvággi/Skardalen i Gáivuona suohkan/Kåfjord kommune. Kartlegging av naturtyper i kulturlandskapet. Ecofact rapport 158. 23 s

Nøkkelord: sjøsamisk, slåttemark, naturbeitemark, skjøtsel

ISSN: ISSN 1891-5450

ISBN: 978-82-8262-156-4

Oppdragsgiver: Fylkesmannen i Troms

Prosjektleder hos Ecofact AS: Gunn-Anne Sommersel

Prosjektmedarbeidere:

Kvalitetssikret av: Christina Wegener

Forside: Skárfvággi/Skardalen.
Foto: Tom Aslaksen Nicolaysen

www.ecofact.no

INNHOOLD

1 FORORD	1
2 SAMMENDRAG	1
3 INNLEDNING	1
4 METODE	1
4.1 FELTARBEID.....	1
5 RESULTATER	1
5.1 LOKALITETSNR 194010050– OMRÅDE 01 I SKÅRFVÅGGI/SKARDALEN.....	1
5.1.1 <i>Beliggenhet/avgrensing, naturgrunnlag:</i>	1
5.1.2 <i>Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper:</i>	1
5.1.3 <i>Artsmangfold:</i>	2
5.1.4 <i>Påvirkning/bruk, trusler, fremmede arter:</i>	3
5.1.5 <i>Verdivurdering:</i>	3
5.1.6 <i>Skjøtsel og hensyn (bevaringsmål):</i>	3
5.1.7 <i>Kilder:</i>	3
5.2 LOKALITETSNR 194010051– OMRÅDE 02 I SKÅRFVÅGGI/SKARDALEN.....	5
5.2.1 <i>Beliggenhet/avgrensing, naturgrunnlag:</i>	5
5.2.2 <i>Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper:</i>	5
5.2.3 <i>Artsmangfold:</i>	7
5.2.4 <i>Påvirkning/bruk, trusler, fremmede arter:</i>	7
5.2.5 <i>Verdivurdering:</i>	7
5.2.6 <i>Skjøtsel og hensyn (bevaringsmål):</i>	7
5.2.7 <i>Kilder:</i>	7
5.3 LOKALITETSNR 194010052– OMRÅDE 03, BUKTA I SKÅRFVÅGGI/SKARDALEN.....	9
5.3.1 <i>Beliggenhet/avgrensing, naturgrunnlag:</i>	9
5.3.2 <i>Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper:</i>	9
5.3.3 <i>Artsmangfold:</i>	10
5.3.4 <i>Påvirkning/bruk, trusler, fremmede arter:</i>	10
5.3.5 <i>Verdivurdering:</i>	10
5.3.6 <i>Skjøtsel og hensyn (bevaringsmål):</i>	11
5.3.7 <i>Kilder:</i>	11
5.4 LOKALITETSNR 194010053– OMRÅDE 04 I SKÅRFVÅGGI/SKARDALEN.....	12
5.4.1 <i>Beliggenhet/avgrensing, naturgrunnlag:</i>	12
5.4.2 <i>Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper:</i>	12
5.4.3 <i>Artsmangfold:</i>	14
5.4.4 <i>Påvirkning/bruk, trusler, fremmede arter:</i>	14
5.4.5 <i>Verdivurdering:</i>	14
5.4.6 <i>Skjøtsel og hensyn (bevaringsmål):</i>	14
5.4.7 <i>Kilder:</i>	15
5.5 LOKALITETSNR 194010054– OMRÅDE 05 I SKÅRFVÅGGI/SKARDALEN.....	16
5.5.1 <i>Beliggenhet/avgrensing, naturgrunnlag:</i>	16
5.5.2 <i>Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper:</i>	16
5.5.3 <i>Artsmangfold:</i>	17

5.5.4 Påvirkning/bruk, trusler, fremmede arter:.....	17
5.5.5 Verdivurdering:.....	18
5.5.6 Skjøtsel og hensyn (bevaringsmål):.....	18
5.5.7 Kilder:.....	18
6 ANBEFALINGER FOR VIDERE ARBEID	19
7 ARTSLISTE KARPLANTER.....	21

1 FORORD

Ecofact har på oppdrag for Fylkesmannen i Troms utført naturtypekartlegging av deler av kulturlandskapet i Skárfvággi/Skardalen, Gáivuona suohkan/Kåfjord kommune. Dette er en av 20 utvalgte kulturlandskap i Norge med store kulturhistoriske og biologiske verdier, hvor det samtidig var realistisk å få til langsiktig drift, skjøtsel og vedlikehold.

Rapporten bygger på felldata frembrakt under befaring sommeren 2011. Kartleggingen er utført av Cand. Scient. Gunn-Anne Sommersel og de to frivillige medhjelperne Iulie Nicolaysen Aslaksen og Tom Aslaksen Nicolaysen. Kontaktpersoner for oppdragsgiver har vært Liv Mølster (MIVA) og Cathrine Amundsen (LANA), begge, skal ha takk for godt samarbeid.

Tromsø
13. februar 2011

Gunn-Anne Sommersel

2 SAMMENDRAG

Beskrivelse av oppdraget

Bakgrunnen for naturtypekartleggingen er et ønske fra Fylkesmannen i Troms om å få undersøkt tilstanden på det nasjonalt utvalgte kulturlandskapet i Skárfvággi/Skardalen. Ecofact har kartlagt vegetasjonen sommeren 2011, og har avgrenset verdifulle naturtyper og ført liste over registrerte karplantetaksa. I tillegg leveres en oppsummering i forhold til veien videre som går inn på anbefalte naturtyperegistreringer i 2012, utarbeidelse av skjøtselplan for området samt forslag til overvåkning etter restaurering og skjøtsel.

Datagrunnlag

Befaring foretatt 5. og 6. juli 2011 av Gunn-Anne Sommersel (Ecofact).

Biologiske verdier

Området består av gamle enger i ulike gjengroingsgrader. Vi har avgrenset fem lokaliteter med verdi i henhold til Håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning, 2007). En lokalitet ble klassifisert til A-verdi (svært viktig), to til B-verdi (viktig) og to til C-verdi (lokalt viktig). De fire lokalitetene med B- og C-verdi var alle gamle slåttemarker, mens lokaliteten med A-verdi er sannsynlig gammel slåttemark, men kan være naturbeitemark.

Anbefalinger

Naturtypekartlegging med verdivurdering utføres for områder som ikke er kartlagt sommeren 2011, og brukes til utvelgelse av områder for videre skjøtsel og restaurering. Det utarbeides skjøtelsplan for et utvalg av verdifulle områder i samråd med grunneiere. Noen av de mest verdifulle områdene velges ut for overvåkning av effekten av skjøtsel og restaurering over tid. Anbefalt metodikk for overvåkning er en kombinasjon av artslister for hele det aktuelle området og ruteanalyser på faste prøveflater á 1 m², med kombinasjon av smårutefrekvens og prosent dekning.

3 INNLEDNING

Skárfvággi/Skardalen er ei lita sjøsamisk bygd mellom Manndalen og Kåfjordbotn i Gáivuona suohkan/Kåfjord kommune. Området er et av de 20 utvalgte kulturlandskap i Norge, utpekt av regjeringen i 2009. Bygda strekker seg bratt opp fra fjæra, og alle de undersøkte områdene ligger ovenfor europavegen.

4 METODE

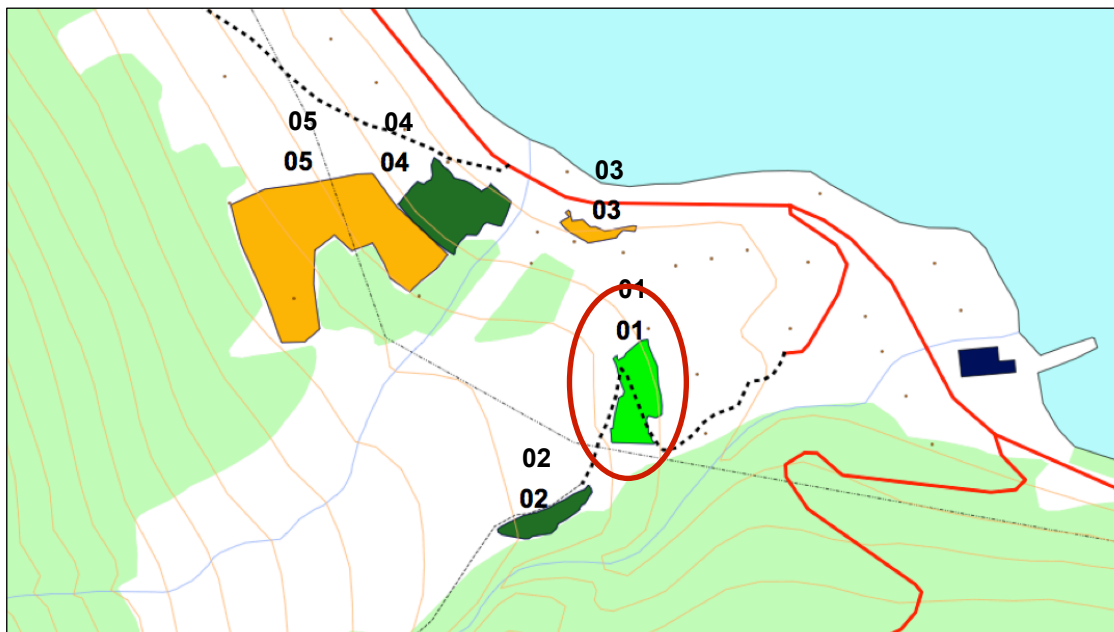
4.1 Feltarbeid

Feltarbeidet som ligger til grunn for rapporten ble utført 5. og 6. juli 2011. Det ble ført artslister for karplanter samt tatt bilder av aktuelle områder. Vitenskapelige navn på karplanter følger Norsk flora (Lid & Lid, 2007). Avgrensning ble kun gjort av områder med verdifulle naturtyper. Lokalitet 01–04 er avgrenset ved hjelp av håndholdt GPS, mens lokalitet 05 er avgrenset ved hjelp av Norge i bilder (www.ngu.no).

5 RESULTATER

5.1 Lokalitetsnr 194010050– Område 01 i Skárfvággi/Skardalen

Naturtype (%):	D01 – Slåttemark	
Utforming:	D0108 – Frisk/tørr, middels baserik eng i høyereliggende strøk og nordpå.	
Supplerende naturtype (%)		
Utforming:		
Verdi:	A	
Undersøkt dato:	5. juli 2011	

5.1.1 Beliggenhet/avgrensing, naturgrunnlag:

Skárfvággi/Skardalen er ei lita bygd mellom Manndalen og Kåfjordbotn i Gáivuona suohkan/Kåfjord kommune. Den avgrensede lokaliteten ligger i en liten østvendt bakke på begge sider av traktorveien som tar av fra hovedveien lengst øst i bygda. Berggrunnen er baserik, og i denne lokaliteten kan man finne det igjen i vegetasjonen.

5.1.2 Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper:

Det er uklart om dette er gammel slåttemark (D01) eller naturbeitemark (D04), og dette bør undersøkes nærmere gjennom å klarlegge driftshistorien for området. Siden området ligger nær bebyggelsen har vi foreløpig valgt å klassifisere den til slåttemark. Vegetasjonstypen er nærmest frisk/tørr, middels baserik eng i høyereliggende strøk og

nordpå (G8), og er i følge Direktoratet for naturforvaltning (2007) en noe truet (VU) vegetasjonstype.

Tørr, middels baserik eng i Skárfvággi/Skardalen, Gáivuona suohkan/Kåfjord kommune. Foto: Tom Aslaksen Nikolaysen.

Oversiktsbilde over bakken med det avgrensa område 01 i Skárfvággi/Skardalen, Gáivuona suohkan/Kåfjord kommune. Foto: Tom Aslaksen Nikolaysen.

5.1.3 Artsmangfold:

Ved første øyekast, så dominerer fjellmarikåpe (*Alchemilla alpina*) sammen med ryllik

(*Achillea millefolium*), engkvein (*Agrostis capillaris*), kattedot (*Antennaria dioica*), sauesvingel (*Festuca ovina*), og rødsvingel (*Festuca rubra*). I tillegg er det godt med fjellgulaks (*Anthoxanthum nipponicum*), blåklokke (*Campanula rotundifolia*) og følblom (*Leontodon autumnalis*). Inn i mellom fant vi også setermjelt (*Astragalus alpinus*), marinøkkel (*Botrychium lunaria*), karve (*Carum carvi*), sølvbunke (*Deschampsia cespitosa*), fjellbakkestjerne (*Erigeron borealis*), snøsøte (*Gentiana nivalis*), bakkesøte (*Gentianella campestris*), fjellrapp (*Poa alpina*), seterrapp (*Poa pratensis* ssp. *alpigena*), engsoleie (*Ranunculus acris*), småengkall (*Rhinanthus minor*) og fuglevikke (*Vicia cracca*).

5.1.4 Påvirkning/bruk, trusler, fremmede arter:

Lokaliteten har hatt nokså omfattende oppslag av bjørk (*Betula pubescens*), som har blitt fjernet. Det foreligger et ønske om å holde området åpent videre. Det ligger noen få hauger med kvist igjen etter fjerning av busker, noe som vil gi en gjødslingseffekt. Dette er en trussel, som er lett å gjøre noe med. Langs traktorstien er det noen få ugrasarter som gjetertaske (*Capsella bursa-pastoris*) og tunbalderbrå (*Lepidotheca suaveoles*), disse er nok ikke en trussel i seg selv, men man skal være oppmerksom på spredning av ugras i området.

5.1.5 Verdivurdering:

Lokaliteten får verdien A (svært viktig) på grunn av at den er en slåttemark som er en del av et helhetlig kulturlandskap, og har en noe truet vegetasjonstype.

5.1.6 Skjøtsel og hensyn (bevaringsmål):

Målet er å bringe området tilbake til en tilstand som samsvarer med tradisjonell drift, hvor den truede vegetasjonstypen ivaretas. Det bør avklares hvilken skjøtselshistorie området har hatt, særlig om området har vært brukt som slåttemark eller beitemark. Dette kan være vanskelig å avgjøre ut i fra artsinventaret alene. Skjøtsel bør i så fall legges nærmest mulig den tradisjonelle. Det som gjenstår av busker bør fjernes, og det er viktig å frakte kvister ut av området for å unngå gjødslingseffekt. Gjødslingseffekt bør unngås, siden det vil øke gjengroingstakten, og endrer artsinventaret.

5.1.7 Kilder:

Direktoratet for naturforvaltning (2007). Kartlegging av naturtyper – Verdisetting av biologisk mangfold. *DN-håndbok 13*, 2. utgave 2006 (oppdatert 2007).

Fremstad, E. (1997): *Vegetasjonstyper i Norge*. NINA Temahefte 12: 1-279.

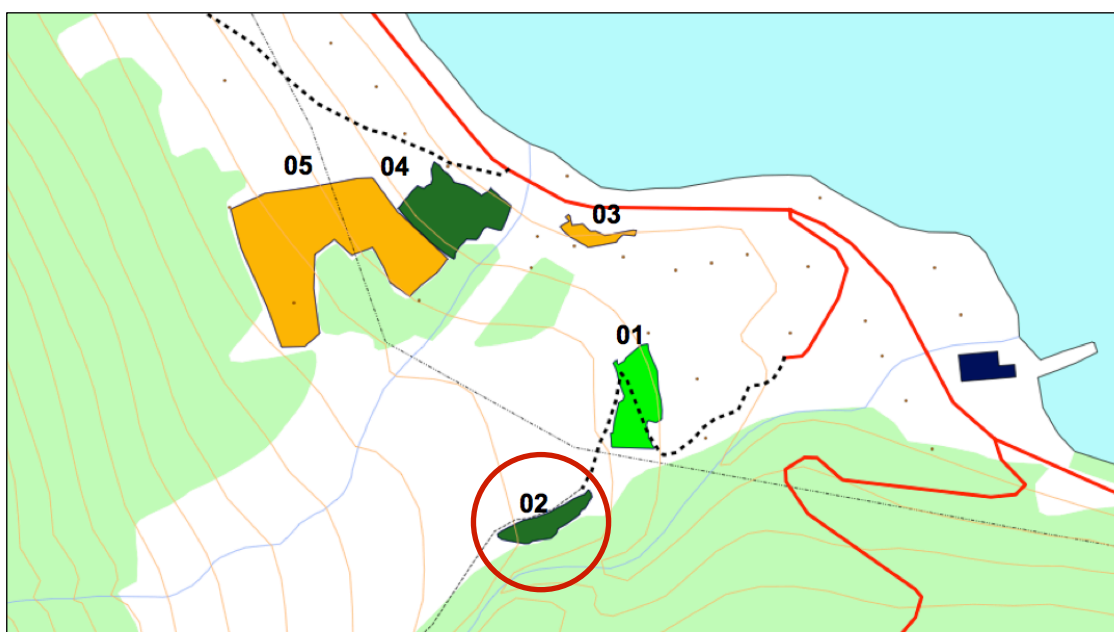
Lid, J. og Lid, D.T. (2007). *Norsk flora*. Oslo: Det norske samlaget.

Norderhaug, A., Austad, I. og Hauge, L. (red.) (1999). *Skjøtselsboka for*

kulturlandskap og gamle norske kulturmarker. Landbruksforlaget. (Internettutgave: www.dirnat.no).

5.2 Lokalitetsnr 194010051– Område 02 i Skárfvággi/Skardalen

Naturtype (%):	D01 – Slåttemark	
Utforming:	D0104 – Frisk fattigeng.	
Supplerende naturtype (%)		
Utforming:		
Verdi:	C	
Undersøkt dato:	5. juli 2011	

5.2.1 Beliggenhet/avgrønsing, naturgrunnlag:

Skárfvággi/Skardalen er ei lita bygd mellom Manddalen og Kåfjordbotn i Gáivuona suohkan/Kåfjord kommune. Den avgrønsede lokaliteten ligger i overkant av traktorveien, mellom stien oppover dalen og den bratte skrenten ned mot elva. Det avgrønsede området er en del av ei større eng, men det øvrige av denne enga har relativt omfattende bjørkeoppslag, og er ikke tatt med i avgrønsinga. Det må også nevnes at det fins ei lita eng i fortsettelsen av det avgrønsede området som ser mer interessant ut. Den var imidlertid innegjerdet med piggråd øverst, og vi fikk dermed ikke undersøkt den.

Berggrunnen er baserik på denne lokaliteten, men vi fant ikke noen spesielt basekrevende planter.

5.2.2 Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper:

Dette er gammel slåttemark (D01), med vegetasjonstypen frisk fattigeng, vanlig

utforming (G4a).

Frisk fattigeng i Skárfvággi/Skardalen, Gáivuona suohkan/Kåfjord kommune. Foto: Tom Aslaksen Nikolaysen.

Inngjerdet eng i Skárfvággi/Skardalen, Gáivuona suohkan/Kåfjord kommune. Foto: Tom Aslaksen Nikolaysen.

5.2.3 *Artsmangfold:*

Det er godt med sølvbunke i enga (*Deschampsia cespitosa*), til dels med tuedannelse. Ellers er det jevnt fordelt med de vanlige engartene som ryllik (*Achillea millefolium*), engkvein (*Agrostis capillaris*), fjellmarikåpe (*Alchemilla alpina*), andre marikåper (*Alchemilla* spp.), harerug (*Bistorta vivipara*), blåklokke (*Campanula rotundifolia*), karve (*Carum carvi*), rødsvingel (*Festuca rubra*), skogstorkenebb (*Geranium sylvaticum*), følblom (*Leontodon autumnalis*), seterrapp (*Poa pratensis* ssp. *alpigena*), engsoleie (*Ranunculus acris*), krypssoleie (*Ranunculus repens*), småengkall (*Rhinanthus minor*) engsyre (*Rumex acetosa*), småsyre (*Rumex acetosella*) og fuglevikke (*Viccia cracca*). En og annen liten bjørk (*Betula pubescens*) fins også.

5.2.4 *Påvirkning/bruk, trusler, fremmede arter:*

Lokaliteten har vært slått, men det må være en stund siden. I dag bærer den muligens mer preg av beite, men burde fortsatt være mulig å restaurere. De viktigste truslene er oppslag av bjørk (*Betula pubescens*), og mengden sølvbunke. Det ligger en del bjørkekviser i haug som kan tyde på at oppslaget blir fjernet. Disse kvisthaugene vil gi en gjødslingseffekt, noe som også er en trussel i forhold til å beholde slåttemarkspreg. Det samme gjelder gamle stokker som ligger i hauger (se bildet). Haugene bør derfor fjernes ut av området. Det er i tillegg en del strøfall (vissent gras) i bunnsjiktet, dette vil også bidra til gjødsling og videre gjengroing.

5.2.5 *Verdivurdering:*

Lokaliteten får en svak B verdi (viktig) på grunn av at den er en del av et helhetlig kulturlandskap, men har en viss grad av gjengroing, og sannsynlig beitepåvirkning. I tillegg kommer at vegetasjonstypen er triviell. Vi anbefaler at det nærliggende området som vi ikke fikk undersøkt også blir kartlagt, og regner med at de to områdene til sammen vil gi en mer solid B-verdi.

5.2.6 *Skjøtsel og hensyn (bevaringsmål):*

Målet er å bringe området tilbake til en tilstand som samsvarer med tradisjonell drift, slik at den opprinnelige naturtypen ivaretas. Det bør avklares hvilken skjøtselshistorie området har hatt. Skjøtsel bør i så fall legges nærmest mulig den tradisjonelle, noe som høyst sannsynlig vil innbefatte årlig slått på sensommeren, bakketørring eller hesjing av høyet, ta høyet ut av området etter det, ingen gjødsling og ikke bruk av tungt utstyr. Området må sannsynligvis heller ikke bli beitet før etter slått. Det som gjenstår av busker bør fjernes, og det er viktig å frakte kvister ut av området for å unngå gjødslingseffekt.

5.2.7 *Kilder:*

Direktoratet for naturforvaltning (2007). Kartlegging av naturtyper – Verdisetting av biologisk mangfold. *DN-håndbok 13*, 2. utgave 2006 (oppdatert 2007).

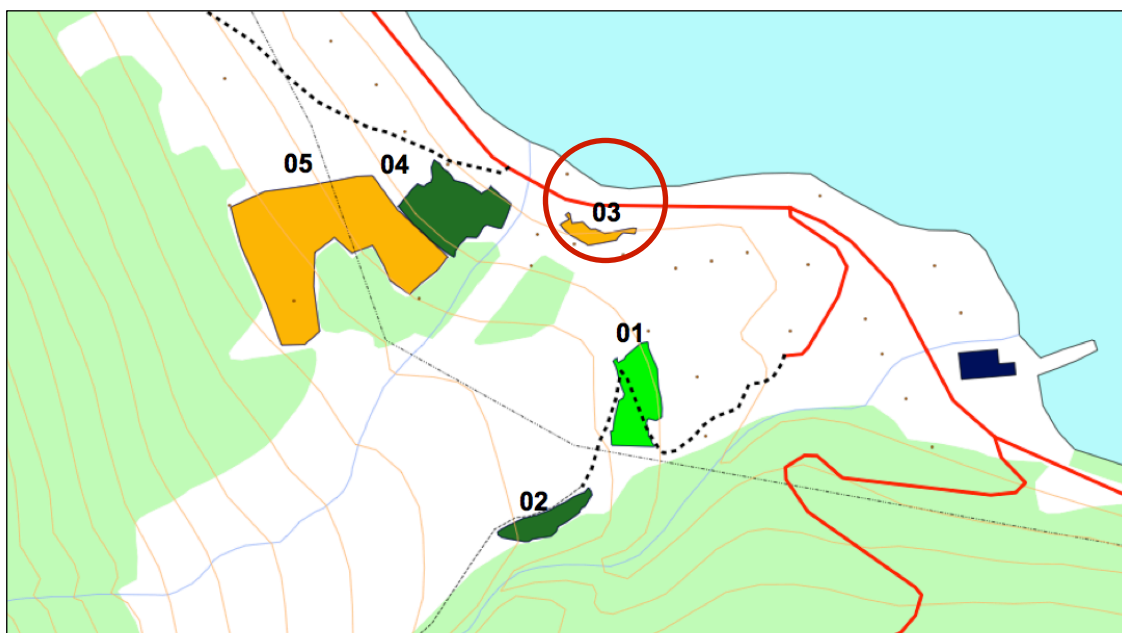
Fremstad, E. (1997): *Vegetasjonstyper i Norge*. NINA Temahefte 12: 1-279.

Lid, J. og Lid, D.T. (2007). *Norsk flora*. Oslo: Det norske samlaget.

Norderhaug, A., Austad, I. og Hauge, L. (red.) (1999). *Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker*. Landbruksforlaget. (Internettutgave: www.dirnat.no).

5.3 Lokalitetsnr 194010052– Område 03, Bukta i Skárfvággi/Skardalen

Naturtype (%):	D01 – Slåttemark	
Utforming:	D0104 – Frisk fattigeng.	
Supplerende naturtype (%)		
Utforming:		
Verdi:	C	
Undersøkt dato:	5. juli 2011	

5.3.1 Beliggenhet/avgrensing, naturgrunnlag:

Skárfvággi/Skardalen er ei lita bygd mellom Manndalen og Kåfjordbotn i Gáivuona suohkan/Kåfjord kommune. Den avgrensede lokaliteten ligger like i overkant av hovedveien, inn i mellom flere hus.

Berggrunnen er baserik på denne lokaliteten, men vi fant ikke noen spesielt basekrevende planter.

5.3.2 Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper:

Dette er i følge innbyggerne gammel slåttemark (D01). Vegetasjonstypen er nærmest frisk fattigeng, vanlig utforming (G4a), men har innslag av hageplanter som solbærbusker og jordbær, og en og annen ballblom (*Trollius europaeus*), uten at det kan klassifiseres som ballblomeng.

Område 03 Skárfvággi/Skardalen, Gáivuona suohkan/Kåfjord kommune. vises til høyre i bildet, som den høyvokste delen av engarealet. Foto: Tom Aslaksen Nikolaysen.

5.3.3 Artsmangfold:

Artene er relativt jevnt fordelt i enga, som på en slåttemark. Det er mest av de vanlige engartene som ryllik (*Achillea millefolium*), engkvein (*Agrostis capillaris*), marikåper (*Alchemilla* spp.), engreverumpe (*Alopecurus pratensis*), karve (*Carum carvi*), rødsvingel (*Festuca rubra*), engfrytle (*Luzula multiflora* ssp. *multiflora*), fjellminneblom (*Myosotis decumbens*), enrapp (*Poa pratensis* ssp. *pratensis*), krypsoleie (*Ranunculus repens*), engsyre (*Rumex acetosa*), jonsokkblom (*Silene dioica*), løvetann (*Taraxacum* sp.) og ballblom (*Trollius europaeus*). I tillegg kommer noe gjengroingsarter som hundekjeks (*Anthriscus sylvestris*) og høymole (*Rumex longifolius*)

5.3.4 Påvirkning/bruk, trusler, fremmede arter:

Lokaliteten har vært slått. I følge de som bor i området, også inntil relativt nylig. Imidlertid bærer området preg av begynnende gjengroing. Trusler for området er dels videre gjengroing, også av hageplantene, kanskje særlig solbærbuskene. I tillegg er det en trussel med nærheten til husene, og mulig bruk som hageareal. Dersom enga blir klipt flere ganger i løpet av sesongen slik man gjør med plenarealer, så vil sannsynligvis artsinventaret endres relativt raskt..

5.3.5 Verdivurdering:

Lokaliteten får en C verdi (lokalt viktig), siden den er en del av kulturlandskapet i

Skárfvággi/Skardalen, og det at den fortsatt har slåttemarkspreg. Imidlertid er hageplantene i området, den nokså lave artsdiversiteten, begynnende gjengroing og den noe fragmentariske framtoningen av området, med hageplanter, plenareal og jordbæråker spredt i området til sammen nok for å ikke gi området en B-verdi.

5.3.6 *Skjøtsel og hensyn (bevaringsmål):*

Det bør avklares hvilken skjøtselshistorie området har hatt. I tillegg bør det avklares hvilke ønsker de som bor i området har for dette engarealet. Det vil sannsynligvis være mulig å restaurere området, og sette i gang med tradisjonell slått dersom det er ønskelig. Over tid er det da mulig at enga vil framstå som mer urterik. Skjøtsel bør i så fall legges nærmest mulig den tradisjonelle, noe som høyst sannsynlig vil innbefatte årlig slått på sensommeren, bakketørking eller hesjing av høyet, ta høyet ut av området etter det, ingen gjødsling og ikke bruk av tungt utstyr. Området må sannsynligvis heller ikke bli beitet før etter slåtten.

5.3.7 *Kilder:*

Direktoratet for naturforvaltning (2007). Kartlegging av naturtyper – Verdisetting av biologisk mangfold. *DN-håndbok 13*, 2. utgave 2006 (oppdatert 2007).

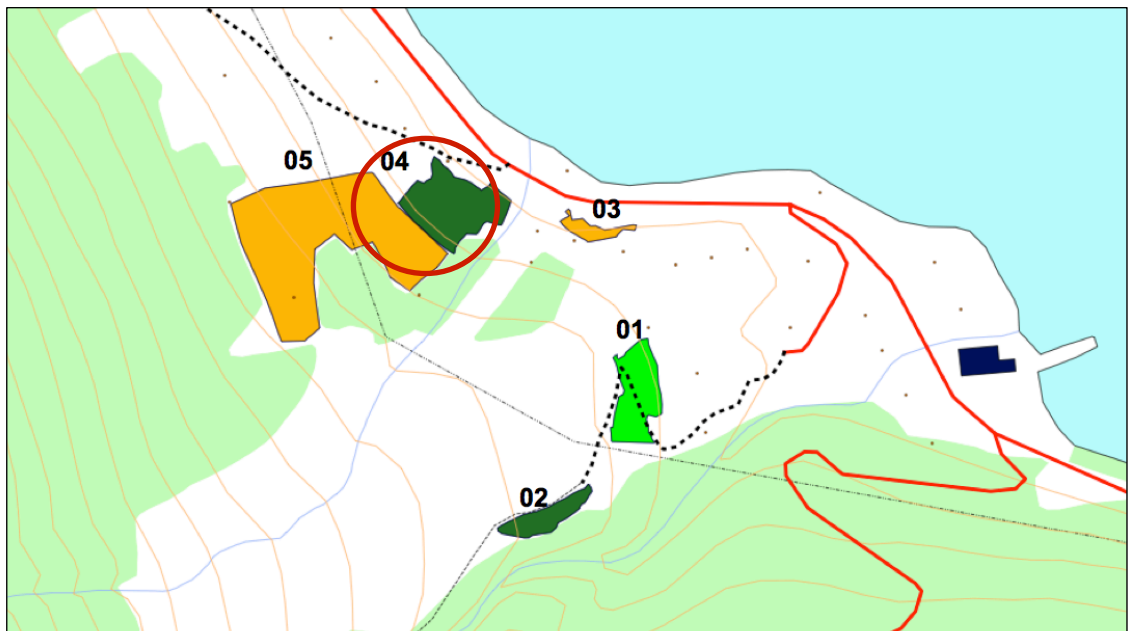
Fremstad, E. (1997): *Vegetasjonstyper i Norge*. NINA Temahefte 12: 1-279.

Lid, J. og Lid, D.T. (2007). *Norsk flora*. Oslo: Det norske samlaget.

Norderhaug, A., Austad, I. og Hauge, L. (red.) (1999). *Skjøtselboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker*. Landbruksforlaget. (Internettutgave: www.dirnat.no).

5.4 Lokalitetsnr 194010053– Område 04 i Skárfvággi/Skardalen

Naturtype (%):	D01 – Slåttemark	
Utforming:	D0114 – Frisk næringsrik ”gammeleng”. D0104 – Frisk fattigeng	
Supplerende naturtype (%)		
Utforming:		
Verdi:	B	
Undersøkt dato:	5. juli 2011	

5.4.1 Beliggenhet/avgrensning, naturgrunnlag:

Skárfvággi/Skardalen er ei lita bygd mellom Manndalen og Kåfjordbotn i Gáivuona suohkan/Kåfjord kommune. Den avgrensede lokaliteten ligger i tilknytning til et av de gårdsbrukene som er i bygda.

Berggrunnen er baserik på denne lokaliteten, men vi fant ikke planter som indikerer dette.

5.4.2 Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper:

Dette er gammel slåttemark (D01), med vegetasjonstypene frisk næringsrik ”gammeleng” (G14) og frisk fattigeng (G4). Særlig de områdene som har frisk næringsrik ”gammeleng” er i gjengroingsfase med mye vissent gras på bunnen og med storvokste urter som dominerer. Frisk fattigeng er mye mer lysåpen. Her har det kommet inn noen små skogsarter, men ellers små urter og lavvokst gras. Denne

vegetasjonstypen er på de tørrere delene av lokaliteten.

Frisk fattigeng i Skárfvággi/Skardalen, Gáivuona suohkan/Kåfjord kommune. Foto: Tom Aslaksen Nikolaysen.

Frisk næringsrik "gammeleng" i bakre del av bildet ,Skárfvággi/Skardalen, Gáivuona suohkan/Kåfjord kommune. Foto: Tom Aslaksen Nikolaysen.

5.4.3 Artsmangfold:

Arter i de tørrere og mindre næringsrike områdene er småvokste urter og gras som ryllik (*Achillea millefolium*), engkvein (*Agrostis capillaris*), marikåper (*Alchemilla* spp.), fjellgulaks (*Anthoxanthum nipponicum*), smyle (*Avenella flexuosa*), harerug (*Bistorta vivipara*), blåklokke (*Campanula rotundifolia*), rødsvingel (*Festuca rubra*), seterrapp (*Poa pratensis* ssp. *alpigena*), engsoleie (*Ranunculus acris*), krypssoleie (*Ranunculus repens*), småengkall (*Rhinanthus minor*) engsyre (*Rumex acetosa*), gullris (*Solidago virgaurea*), grasstjerneblom (*Stellaria graminea*), fjellfiol (*Viola biflora*) og fuglevikke (*Viccia cracca*).

I de fuktigere og mer næringsrike områdene var graden av gjengroing mye større, og her kommer det i tillegg inn arter som engreverumpe (*Alopecurus pratensis*), som vi ble fortalt var innsådd, hundekjeks (*Anthriscus sylvestris*), skogrørkvein (*Calamagrostis phragmitoides*), smårørkvein (*Calamagrostis neglecta*), skogstorkenebb (*Geranium sylvaticum*), enghumbleblom (*Geum rivale*), fjellminneblom (*Myosotis decumbens*), timotei (*Phleum pratense*), bringebær (*Rubus idaeus*), høymole (*Rumex longifolius*), skogstjerneblom (*Stellaria nemorum*), stornesle (*Urtica dioica*) og vendelrot (*Valeriana sambucifolia*). Den store bregnen skogburkne (*Athyrium filix-femina*) er også et problem. I tillegg er det buskoppslag i utkanten av disse næringsrike områdene, med bjørk (*Betula pubescens*), svart/setervier (*Salix myrsinifolia* spp.), begge underarter, og en blanding mellom dem, samt rogn (*Sorbus aucuparia*).

5.4.4 Påvirkning/bruk, trusler, fremmede arter:

Lokaliteten har vært slått til 2002, i alle fall deler av det. Den viktigste trusselen er gjengroing samt forsumping av deler av området. Det tykke laget med visent gras og urter i bunnsjiktet er med å øke gjødsling av området, og er med å øke gjengroingstakten. En annen trussel er skogsartene som kommer inn særlig på de tørrere delene av enga. Store bregner er en trussel siden de ofte krever mye innsats å bli kvitt.

5.4.5 Verdivurdering:

Lokaliteten får en svak B verdi (viktig) på grunn av at den er en del av et helhetlig kulturlandskap, men har høy grad av gjengroing. Imidlertid må det gjøres noe med området snarest om gjengroingen skal være mulig å reversere.

5.4.6 Skjøtsel og hensyn (bevaringsmål):

Målet er å bringe området tilbake til en tilstand som samsvarer med tradisjonell drift, slik at den opprinnelige naturtypen ivaretas. Det bør avklares hvilken skjøtselshistorie området har hatt. Skjøtsel bør i så fall legges nærmest mulig den tradisjonelle, noe som høyst sannsynlig vil innbefatte årlig slått på sensommeren, bakketørring eller hesjing av høyet, ta høyet ut av området etter det, ingen gjødsling og ikke bruk av tungt utstyr. Området må sannsynligvis heller ikke bli beitet før etter slåtten. Det som gjenstår av busker bør fjernes, og det er viktig å frakte kvister ut av området for å unngå

gjødslingseffekt. Før årlig skjøtsel settes i gang, kreves det en nokså omfattende restaurering av området.

5.4.7 Kilder:

Direktoratet for naturforvaltning (2007). Kartlegging av naturtyper – Verdisetting av biologisk mangfold. *DN-håndbok 13*, 2. utgave 2006 (oppdatert 2007).

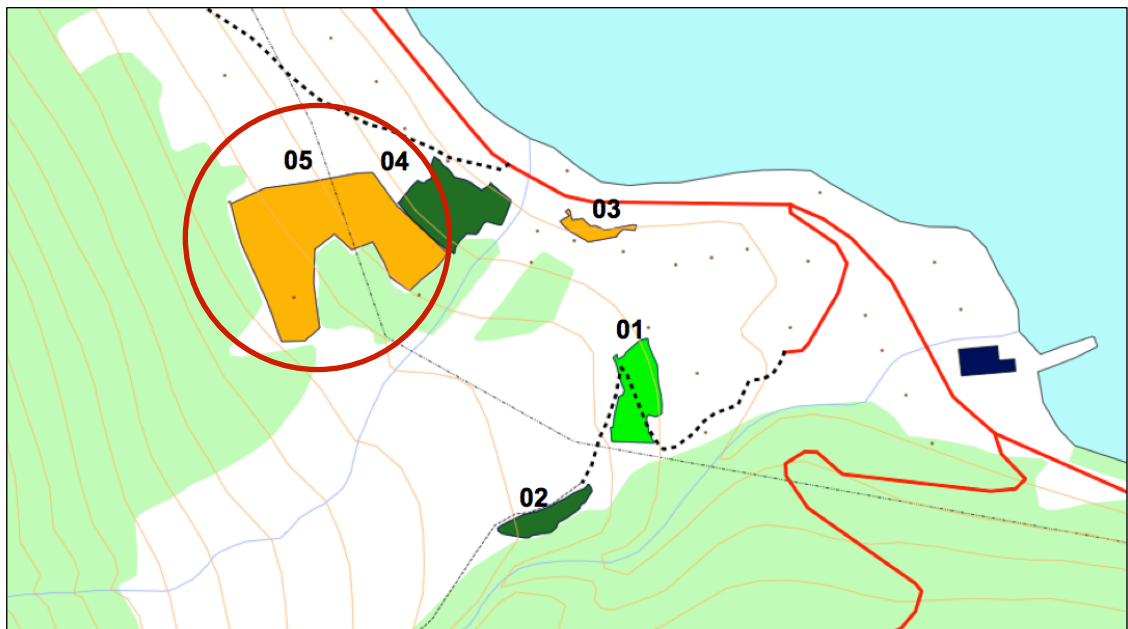
Fremstad, E. (1997): *Vegetasjonstyper i Norge*. NINA Temahefte 12: 1-279.

Lid, J. og Lid, D.T. (2007). *Norsk flora*. Oslo: Det norske samlaget.

Norderhaug, A., Austad, I. og Hauge, L. (red.) (1999). *Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker*. Landbruksforlaget. (Internettutgave: www.dirnat.no).

5.5 Lokalitetsnr 194010054– Område 05 i Skárfvággi/Skardalen

Naturtype (%):	D01 – Slåttemark
Utforming:	D0103 – Sølvbunkeeng D0114 – Frisk næringsrik "gammeleng".
Supplerende naturtype (%)	
Utforming:	
Verdi:	C
Undersøkt dato:	6. juli 2011

5.5.1 Beliggenhet/avgrensing, naturgrunnlag:

Skárfvággi/Skardalen er ei lita bygd mellom Manndalen og Kåfjordbotn i Gáivuona suohkan/Kåfjord kommune. Den avgrensede lokaliteten henger naturlig sammen med område 04, og ligger bare utenfor gjerdet, lenger opp i lia.

Berggrunnen er baserik på denne lokaliteten, men vi fant ikke noen spesielt basekrevende planter.

5.5.2 Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper:

Dette er gammel slåttemark (D01), med vegetasjonstypen sølvbunkeeng (G3), og flekkvis frisk, næringsrik "gammeleng" (G14).

Sølvbunkeeng i Skárfvággi/Skardalen, Gáivuona suohkan/Kåfjord kommune. Foto: Tom Aslaksen Nikolaysen.

5.5.3 Artsmangfold:

Sølvbunke (*Deschampsia cespitosa*) med tuedannelse dominerer. Det fins en del andre arter i tillegg, men disse har langt mindre forekomst. Blant disse var det ryllik (*Achillea millefolium*), engkvein (*Agrostis capillaris*), marikåper (*Alchemilla* spp.), fjellgulaks (*Anthoxanthum nipponicum*), setermjelt (*Astragalus alpinus*), smyle (*Avenella flexuosa*), harerug (*Bistorta vivipara*), skogrørkvein (*Calamagrostis phragmitoides*), blåklokke (*Campanula rotundifolia*), karve (*Carum carvi*), sauetelg (*Dryopteris expansa*), sauesvingel (*Festuca ovina*), rødsvingel (*Festuca rubra*), mjøduert (*Filipendula ulmaria*), skogstorkenebb (*Geranium sylvaticum*), enghumleblom (*Geum rivale*), fjellminneblom (*Myosotis decumbens*), timotei (*Phleum pratense*), seterrapp (*Poa pratensis* ssp. *alpigena*), engsoleie (*Ranunculus acris*), krypssoleie (*Ranunculus repens*), småengkall (*Rhinanthus minor*), bringebær (*Rubus idaeus*), engsyre (*Rumex acetosa*), høymole (*Rumex longifolius*), løvetan (*Taraxacum* sp.), ballblom (*Trollius europaeus*), brennesle (*Urtica dioica*) og fuglevikke (*Vicia cracca*). En del bjørkeoppslag (*Betula pubescens*) fins også.

5.5.4 Påvirkning/bruk, trusler, fremmede arter:

Lokaliteten har vært slått, mens det nå beites av villsau. Imidlertid er ikke beitetrykket spesielt høyt. Områdets driftshistorie bør avklares, det er mulig det har vært beitet tidligere også. De viktigste truslene er tuedannelse av sølvbunke (*Deschampsia*

cespitosa), områder med gjengroingsarter som bringebær (*Rubus idaeus*), nesle (*Urtica dioica*) og mjøduert (*Filipendula ulmaria*) er også et problem. Et annet problem er det tykke laget med visstent gras og urter i bunnsjiktet som er med å øke gjødsling av området, og dermed gjengroingstakten.

5.5.5 Verdivurdering:

Lokaliteten får en svak C verdi (lokalt viktig) på grunn av at den er en del av et helhetlig kulturlandskap, men har sølvbunkeuer som kan tyde på omfattende beite over tid, samt områder med omfattende gjengroing. Det må gjøres noe med området snarest om gjengroingen skal være mulig å reversere, og området skal kunne beholde sin verdi, eventuelt også øke i verdi.

5.5.6 Skjøtsel og hensyn (bevaringsmål):

Målet er å bringe området tilbake til en tilstand som samsvarer med tradisjonell drift, slik at den opprinnelige naturtypen ivaretas. Det bør avklares hvilken skjøtselshistorie området har hatt. Skjøtsel bør i så fall legges nærmest mulig den tradisjonelle, noe som høyst sannsynlig vil innbefatte årlig slått på sensommeren, bakketørring eller hesjing av høyet, ta høyet ut av området etter det, ingen gjødsling og ikke bruk av tungt utstyr. Området må sannsynligvis heller ikke bli beitet før etter slåtten. Det bør lages en plan for restaurering, særlig når det gjelder sølvbunke er det en krevende oppgave, og man bør ikke forsøke å restaurere for stort område i gangen.

5.5.7 Kilder:

Direktoratet for naturforvaltning (2007). Kartlegging av naturtyper – Verdisetting av biologisk mangfold. *DN-håndbok 13*, 2. utgave 2006 (oppdatert 2007).

Fremstad, E. (1997): *Vegetasjonstyper i Norge*. NINA Temahefte 12: 1-279.

Lid, J. og Lid, D.T. (2007). *Norsk flora*. Oslo: Det norske samlaget.

Norderhaug, A., Austad, I. og Hauge, L. (red.) (1999). *Skjøtselboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker*. Landbruksforlaget. (Internettutgave: www.dirnat.no).

6 ANBEFALINGER FOR VIDERE ARBEID

- 1) Det er fortsatt områder i kulturlandskapet i Skárfvággi/Skardalen som ikke er kartlagt på nytt og vurdert for restaurering/skjøtsel. Dette gjelder både gamle slåttemarker, og beitebakkene i lia bak bebyggelsen. I disse områdene anbefaler vi at det blir gjort en naturtypekartlegging med verdivurdering.
- 2) Naturtypekartleggingen er et viktig grunnlag for utvelgelse av områder til videre skjøtsel og eventuell restaurering. Et annet viktig grunnlag for utvelgelsen er om det er grunneiere, eventuelt andre som er villig til å gjennomføre skjøtsel/restaurering.
- 3) Hvert av de utvalgte områdene for skjøtsel bør så få en egen skjøtelsesplan som bygger på mal fra Direktoratet for naturforvaltning (se vedlegg). Skjøtelsesplanen skal utarbeides i samråd med grunneiere, eventuelt den/de personene som skal utføre skjøtselen på vegne av grunneier. I skjøtelsesplanen vil det inngå en grundig områdebeskrivelse som skal være forvaltningsrettet og tilpasset brukeren, samt være tilstrekkelig til å kunne begrunne verdi, skjøtelses- og restaureringstiltak. Her under kommer også klarlegging av det enkelte områdets driftshistorie så langt det er mulig. Planen skal i tillegg klargjøre mål for lokaliteten, aktuelle og konkrete tiltak både når det gjelder restaurering og skjøtsel, utstysrbehov samt oppfølging/evaluering av tiltakene. Alle de områdene som er avgrenset i denne rapporten vil være aktuelle for utarbeidelse av skjøtelsesplan dersom det er interesse for det blant grunneierne. Noen av områdene som ble klassifisert til C-verdi vil muligens kunne verdisettes høyere etter restaurering og skjøtsel en tid. I tillegg er det sannsynligvis flere av de områdene som ikke ble besøkt i år som vil være interessante.
- 4) Vi vil anbefale at i det utarbeides planer for overvåkning av utvikling av vegetasjonen i noen eller alle av de områdene som får skjøtelsesplan. Dette for å finne ut om de avtalte restaurerings- og skjøtselstiltakene faktisk har den effekten man håper, samt at skjøtselen kan justeres der det viser seg at resultatet ikke blir slik man ønsker. En slik overvåkning vil også være av verdi i forhold til å skaffe kunnskap som er mer spesifikk for Nord-Norge når det gjelder effekten av restaurerings- og skjøtselstiltak i gammel kulturmark. Anbefalt metodikk for slik overvåkning er kombinasjon av artslister for hele det aktuelle området og vegetasjonsanalyser på faste prøveflater á 1 m², med kombinasjon av smårutefrekvens og prosent dekning (Bratli, 2011). Denne metodikken fanger opp hele artssammensetningen inkludert sjeldne arter, og gir i tillegg høy presisjon på overvåkningsdata. Mer spesifikt opplegg for overvåkning må lages etter at de aktuelle områdene er valgt ut, slik at det blir tilpasset størrelse på området, vegetasjon og ikke minst tilgjengelige resurser.

Kilde: Bratli, H. (2011). *Overvåkning i verneområder – test av metodikk for overvåkning av kulturlandskap og myr*. Rapport fra Skog og landskap, 10/2011.

7 ARTSLISTE KARPLANTER

Vitenskapelig navn	Norsk navn (Antall arter)	1 (53)	2 (24)	3 (21)	4 (46)	5 (47)
<i>Achillea millefolium</i>	Ryllik	x	x	x	x	x
<i>Agrostis capillaris</i>	Engkvein	x	x	x	x	x
<i>Alchemilla alpina</i>	Fjellmarikåpe	x	x			
<i>Alchemilla</i> sp.	Marikåpe	x	x	x	x	x
<i>Alnus incana</i>	Gråor					x
<i>Alopecurus pratensis</i>	Engreverumpe			x	x	x
<i>Antennaria dioica</i>	Kattefot	x				
<i>Anthoxanthum nipponicum</i>	Fjellgulaks	x			x	x
<i>Anthriscus sylvestris</i>	Hundekjeks			x	x	
<i>Astragalus alpinus</i>	Setermjelt	x				x
<i>Athyrium filix-femina</i>	Skogburkne				x	
<i>Avenella flexuosa</i>	Smyle				x	x
<i>Betula pubescens</i>	Bjørk	x	x		x	x
<i>Bistorta vivipara</i>	Harerug	x	x		x	x
<i>Botrychium lunaria</i>	Vanlig marinøkkel	x				
<i>Calamagrostis neglecta</i> ssp. <i>neglecta</i>	Smårørkvein				x	
<i>Calamagrostis phragmitoides</i>	Skogrørkvein				x	x
<i>Campanula rotundifolia</i>	Blåklokke	x	x		x	x
<i>Capsella bursa-pastoris</i>	Gjetertaske	x				
<i>Carum carvi</i>	Karve	x	x	x		x
<i>Cerastium fontanum</i>	Vanlig arve	x				
<i>Chamaepericlymenum suecicum</i>	Skrubbær	x	x		x	x
<i>Chamerion angustifolium</i>	Geitrams				x	
<i>Deschampsia cespitosa</i>	Sølvbunke	x	x		x	x
<i>Dryopteris expansa</i>	Sauetelg				x	x
<i>Empetrum nigrum</i> sl.	Krekling	x				
<i>Equisetum arvense</i>	Åkersnelle	x			x	
<i>Equisetum pratense</i>	Engsnelle					x
<i>Erigeron borealis</i>	Fjellbakkestjerne	x				
<i>Festuca ovina</i>	Sauesvingel	x				x
<i>Festuca rubra</i>	Rødsvingel	x	x	x	x	x
<i>Filipendula ulmaria</i>	Mjødurt				x	x
<i>Fragaria vesca</i>	Markjordbær			x		
<i>Galeopsis tetrahit</i>	Kvassdå	x			x	x
<i>Gentiana nivalis</i>	Snøsøte	x				
<i>Gentianella campestris</i>	Bakkesøte	x				

Vitenskapelig navn	Norsk navn (Antall arter)	1 (53)	2 (24)	3 (21)	4 (46)	5 (47)
<i>Geranium sylvaticum</i>	Skogstorkenebb		x		x	x
<i>Geum rivale</i>	Enghumleblom				x	x
<i>Gymnocarpium dryopteris</i>	Fugleteig				x	x
<i>Juncus trifidus</i>	Rabbesiv	x				
<i>Juniperus communis</i>	Einer	x				
<i>Leontodon autumnalis</i>	Følblom	x	x			
<i>Lepidotheca suaveolens</i>	Tunbalderbrå	x				
<i>Luzula multiflora</i> ssp. <i>multiflora</i>	Engfrytle	x		x		x
<i>Luzula spicata</i>	Aksfrytle	x				
<i>Matteuccia struthiopteris</i>	Strutseving					x
<i>Melampyrum sylvaticum</i>	Småmarimjelle	x				
<i>Myosotis decumbens</i>	Fjellminneblom			x	x	x
<i>Phegopteris connectilis</i>	Hengeving	x			x	x
<i>Phleum alpinum</i>	Fjelltimotei					x
<i>Phleum pratense</i>	Timotei				x	x
<i>Plantago major</i>	Groblad	x				
<i>Poa alpina</i>	Fjellrapp	x				
<i>Poa pratensis</i> ssp. <i>alpigena</i>	Seterrapp	x	x		x	x
<i>Poa pratensis</i> ssp. <i>pratensis</i>	Engrapp			x		
<i>Polygonum aviculare</i>	Tungras	x				
<i>Pyrola minor</i>	Perlevintergrønn	x				x
<i>Ranunculus acris</i>	Engsoleie	x	x		x	x
<i>Ranunculus repens</i>	Krypsoleie	x	x	x	x	x
<i>Rhinanthus minor</i> s.l.	Småengkall	x	x		x	x
<i>Rubus idaeus</i>	Bringebær	x		x	x	x
<i>Rumex acetosa</i>	Engsyre	x	x	x	x	x
<i>Rumex acetosella</i>	Småsyre	x	x			
<i>Rumex longifolius</i>	Høymol			x	x	x
<i>Salix myrsinifolia</i> ssp. <i>borealis</i>	Setervier			x	x	x
<i>Salix myrsinifolia</i> ssp. <i>myrsinifolia</i>	Svartvier				x	
<i>Saussurea alpina</i>	Fjelltistel					x
<i>Silene dioica</i>	Rød jonsokblom			x		
<i>Solidago virgaurea</i>	Gullris				x	
<i>Sorbus aucuparia</i>	Rogn	x			x	
<i>Stellaria graminea</i>	Grasstjerneblom	x			x	
<i>Stellaria media</i>	Vassarve					x
<i>Stellaria nemorum</i>	Skogstjerneblom			x	x	x

Vitenskapelig navn	Norsk navn (Antall arter)	1 (53)	2 (24)	3 (21)	4 (46)	5 (47)
<i>Taraxacum</i> sp.	Løvetann	x	x	x	x	x
<i>Trientalis europaea</i>	Skogstjerne		x		x	x
<i>Trifolium repens</i>	Kvitkløver	x	x			
<i>Trollius europaeus</i>	Ballblom			x		
<i>Urtica dioica</i>	Stornesle	x	x		x	x
<i>Vaccinium myrtillus</i>	Blåbær	x				x
<i>Vaccinium uliginosum</i>	Blokkebær	x				
<i>Vaccinium vitis-idaea</i>	Tyttebær	x				
<i>Valeriana sambucifolia</i>	Balderbrå				x	
<i>Vicia cracca</i>	Fuglevikke	x			x	
<i>Viola biflora</i>	Fjellfiol	x	x		x	x
<i>Viola tricolor</i>	Stemorsblom			x		